

2025-2026

Unitat Docent Facultat de
Medicina

Salut/ **Germans Trias i Pujol**
Hospital

Grau en Infermeria

Universitat Autònoma de Barcelona

PROGRAMA DE CURES INFERMERES EN ADICCIONS i TOXICOMANIES

Grau en Infermeria

RELACIÓ DEL PROFESSORAT DE CURES INFERMERES EN SALUT MENTAL

- Dr. David Giménez Díez
Professor Lector UAB
Coordinador de l'assignatura UAB
E-MAIL: david.gimenez@uab.cat

- Sr. Diego Pérez Calatrava
Professor Associada UD HGT
Professor cures infermeres en salut mental UD HGT
E-MAIL: Diego.perez@uab.cat

PROGRAMA ASSIGNATURA

Assignatura: Cures d'infermeria en Addiccions i Toxicomanies

Classes teòriques: 49,5 h

Activitats autònomes: 96 h

Lectura d'articles / informes d'interès/ elaboració de treballs/
estudi personal

METODOLOGIA I ACTIVITATS FORMATIVES

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
TEORIA (TE)	49,5	1,98	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
Tipus: Autònomes			
ESTUDI PERSONAL I TREBALL ACADÈMIC			
	96	3,84	2,3
Aquesta assignatura s'impartirà mitjançant classes teòriques, però també a través de la discussió de casos clínic.			
Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè els alumnes completin les enquestes d'avaluació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.			

1. CONEIXEMENTS PREVIS NECESSARIS

Aquesta assignatura no té prerequisits però es recomana haver cursat les assignatures:

- Comunicació Terapèutica
- Ciències Psicosocials
- Bases metodològiques de la infermeria
- Metodologia Científica i Bioestadística

2. OBJECTIUS

Objectiu General

Desenvolupar competències clíniques i teòriques avançades per identificar, valorar i intervenir autònomament des de la infermeria en les addiccions amb i sense substància, integrant coneixements de neurobiologia, salut mental, prevenció i abordatge terapèutic, amb una mirada biopsicosocial i centrada en la persona.

Objectius Específics

1. Analitzar els fonaments neurobiològics de les addiccions, incloent els circuits de recompensa cerebral, la plasticitat sinàptica i els mecanismes d'alliberament de dopamina, glutamat i altres neurotransmissors implicats en la dependència.
2. Identificar les característiques clíniques i patrons de consum de les principals substàncies psicoactives (alcohol, opiacis, estimulants, depressors, al·lucinògens i cannabinoides), així com de les conductes addictives no relacionades amb substàncies (joc patològic, ús problemàtic de pantalles, etc.).
3. Valorar de manera integral la persona amb addiccions des d'un model biopsicosocial i de reducció de danys, utilitzant eines específiques d'avaluació infermera (valors NIC i NOC, escales validades, entrevistes motivacionals, etc.).
4. Aplicar intervencions infermeres autònomes i específiques dirigides a la prevenció, detecció precoç, intervenció breu, educació per a la salut i acompanyament en processos de deshabitació i reinserció social, en coordinació amb la xarxa de recursos.
5. Reflexionar críticament sobre l'estigma, els determinants socials de la salut i l'impacte de les polítiques de drogues en les persones usuàries, amb especial atenció a les poblacions vulnerables.
6. Conèixer els models i recursos assistencials en l'abordatge de les addiccions (CAS, centres de dia, comunitats terapèutiques, equips de reducció de danys, intervenció domiciliària...), així com el paper coordinador de la infermera en aquests entorns.
7. Treballar habilitats comunicatives i terapèutiques avançades, com l'entrevista motivacional, la relació d'ajuda, la gestió d'emocions i la promoció de l'autonomia com a base de la intervenció infermera.

3. COMPETÈNCIES A ASSOLIR

- Actuar amb responsabilitat ètica i amb respecte pels drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
- Aplicar els fonaments i els principis teòrics i metodològics de la infermeria.
- Basar les intervencions infermeres en l'evidència científica i en els mitjans disponibles.
- Demostrar que es comprèn el comportament interactiu de la persona en funció del gènere, el grup o la comunitat, dins del seu context social i multicultural.
- "Demostrar que es comprenen, sense prejudicis, les persones: considerar-ne els aspectes físics, psicològics i socials, com a individus autònoms i independents; assegurar que es respectin les seves opinions, creences i valors, i garantir el dret a la intimitat, a través de la confidencialitat i el secret professional."
- Dissenyar sistemes de cures dirigits a persones, famílies o grups, avaluar-ne l'impacte i establir-hi les modificacions oportunes.
- Introduir canvis en els mètodes i els processos de l'àmbit de coneixement per donar respostes innovadores a les necessitats i demandes de la societat.
- Planificar i dur a terme cures infermeres dirigides a persones, famílies o a grups, orientades als resultats en salut, i avaluar-ne l'impacte a través de guies de pràctica clínica i assistencial que descriuen els processos pels quals es diagnostica, tracta o cuida un problema de salut

4. RESULTATS D'APRENTATGE

1. Adquirir i utilitzar els instruments necessaris per desenvolupar una actitud crítica i reflexiva.
2. Analitzar les intervencions infermeres justificant-les amb evidències científiques i aportacions d'experts que les sustentin.
3. Aplicar el procés d'infermeria per proporcionar i garantir el benestar, la qualitat i la seguretat a les persones cuidades.
4. Descriure els diferents models teòrics de cures infermeres.
5. Identificar els determinants de salut i els problemes relacionats amb l'entorn per cuidar les persones en situacions de salut i malaltia com a integrants d'una comunitat.
6. Identificar els determinants de salut i els problemes relacionats amb l'entorn per cuidar les persones en situacions de salut i malaltia com a integrants d'una comunitat.
7. Identificar en les cures infermeres accions que respectin els principis de responsabilitat ètica, els drets i deures fonamentals, la diversitat i els valors democràtics.
8. Identificar guies de pràctica clínica específiques per a cada etapa del cicle vital.
9. Identificar la importància de la competència cultural en les cures infermeres.
10. Identificar les diferents etapes del procés infermer i la seva aplicació específica davant de les respostes de les persones en les alteracions de salut.
11. Identificar les guies de pràctiques clíniques i assistencials relacionades amb l'atenció a les demandes de salut de les persones durant tot el cicle vital i en les alteracions que es poden presentar.
12. Indicar mesures que garanteixen el respecte a les opinions, creences i valors de les persones com a individus autònoms i independents.
13. Proposar mesures que garanteixin el respecte d'opinions, creences i valors sense emissió de judicis de valor .
14. Resoldre problemes infermers i problemes de col·laboració, utilitzant la història clínica, aplicant la metodologia infermera i els llenguatges estandarditzats vigents

5. RECURSOS DOCENTS

Classes teòriques

Exposició sistematitzada dels temes incloent material iconogràfic abundant i estimulant la discussió de la matèria.

6. CONTINGUT DEL PROGRAMA

6.1.- Classes teòriques

DATA Hora	TEMA	PROFESSORAT
2º Semestre		
02/03/2026 14:00 -19:30	1. Mòdul 1. Fonaments teòrics i neurobiològics de les addiccions Tema 1 : Introducció a les addiccions - Classificació: amb substància i sense substància - Model biopsicosocial i determinants socials de la salut - Concepte d'estigma i exclusió social	Sr. Diego Pérez Calatrava
05/03/2026 14:00-19:30	Tema 2: Neurobiologia de les addiccions - Circuits de recompensa cerebral: dopamina, glutamat i sistema límbic - Plasticitat sinàptica i mecanismes de reforç - Bases neurobiològiques de la tolerància, la dependència i el craving	Sr. Diego Pérez Calatrava
09/03/2025 14:00-19:30	2. Mòdul 2. Substàncies psicoactives i patrons de consum a Catalunya Tema 3: Substàncies i il·legals - Alcohol, tabac, benzodiazepines - Cànnabis ,cocaïna, heroïna, amfetamines, psicodèlics Tema 4: Addiccions comportamentals - Joc patològic, ús problemàtic de pantalles i xarxes socials. - Trastorns relacionats amb la conducta alimentària i compres compulsives	Sr. Diego Pérez Calatrava
11/03/2026 14:00-19:30	Tema 5: Epidemiologia i context català - Dades del Pla de Drogues i Addiccions de Catalunya (Subdirecció General de Drogodependències) - Perfils d'usuaris i barreres d'accés als serveis - Factors culturals, socials i de gènere en el consum	Dr. David Giménez Díez

17/03/2026 14:00-19:30	3. Mòdul 3. Valoració i abordatge diagnòstic infermer en l'abordatge de les addiccions: - Tema 6 :Valoració infermera integral en addiccions - Tècniques d'entrevista exploratòria i escolta activa - Identificació dels estadis de motivació i preparació per al canvi - Valoració de l'estat emocional, els hàbits de vida, l'entorn social i les xarxes de suport - Observació de signes somàtics, patrons comunicatius i conductuals - Tema 7: Planificació assistencial interdisciplinària i raonament clínic creatiu - Identificació de prioritats a partir del relat individual	Dr. David Giménez Díez
18/03/2026 14:00-19:30	- Construcció d'una relació terapèutica i co-creació de l'itinerari de cures - Ús de la pràctica reflexiva i la supervisió de casos per afavorir la presa de decisions professionals - Enfocaments narratius , línies de vida i mapes visuals de recursos i suports.	Sr. Diego Pérez Calatrava
08/04/2026 14:00-19:30	4. Mòdul 4. Intervencions infermeres autònomes i abordatge terapèutic -Tema 8: Intervencions en prevenció i detecció precoç -Intervenció breu i consell motivacional -Educació per a la salut en contextos escolars, laborals i comunitaris -Estratègies de reducció de danys	Dr. David Giménez Díez
10/04/2026 14:00-19:30	- Tema 9: Intervenció clínica infermera en contextos de atenció especialitzada -Atenció en Centres d'Atenció i Seguiment de les drogodependències(CAS) -Paper de la infermera en equips de reducció de danys i en dispositius ambulatoris -Coordinació assistencial amb la xarxa de salut mental i els serveis socials -Tema 10: Relació terapèutica i entrevista motivacional -Habilitats comunicatives i empàtiques -Promoció de l'autonomia i del canvi de conducta -Acompanyament en les recaigudes i suport emocional	Sr. Diego Pérez Calatrava
13/04/2026 14:00-19:30	5. Mòdul 5. Rehabilitació i reinserció social i recursos xarxa catalana Tema 11: Rehabilitació i reinserció social - Fases del procés terapèutic: desintoxicació,	Sr. Diego Pérez Calatrava

	deshabitació, manteniment - Reforç comunitari i suport sociolaboral - Projectes de reinserció dirigits per infermeres en entorns residencials i comunitaris	
15/04/2026 14:00-19:30	Tema 12: Xarxa de recursos d'atenció a les addiccions a Catalunya - Dispositius de la xarxa pública: CAS,CT, serveis de salut mental, comunitats terapèutiques - Estratègies intersectorials: sanitàries, educatives, judicials i socials. - Rol de la infermera en la coordinació i l'atenció integral	Sr. Diego Pérez Calatrava

Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Examen de coneixements	50%	1,5	0,06	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
Presentació d'un tema	15%	1	0,04	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12
Treball grupal	20%	1	0,04	1,2,3,4,5,6,7,8,9,10,11,12,13
Treball grupal sobre la narrativa de una situació	15%	1	0,04	2,3,7

Aquesta assignatura no contempla el sistema d'avaluació única.

L'avaluació constarà de 4 moments avaluatius:

1. Examen de coneixements que suposarà el 50% de la nota de l'assignatura
2. Treball grupal, constarà de l'anàlisi d'un cas clínic relacionat amb el tema que es treballés aquell dia a la sessió. El pes suposarà un 15% de la nota de l'assignatura.
3. Treball grupal sobre la narrativa d'una situació: s'indicarà veure una pel·lícula/lectura de llibre, etc, que es treballarà en grups a classe. El pes suposarà un 15% de la nota de l'assignatura.
4. Presentació d'un tema: consistirà a presentar de forma original un tema relacionat amb l'assignatura però que no hagi estat tractat durant la mateixa.

L'assistència és obligatòria, la manca en 2 de les activitats suposarà el suspens de l'assignatura. Es consideren no avaluable aquells estudiants que no assisteixin al 75% de les sessions totals de l'assignatura.

No es tolerarà la manca de respecte als companys, companys o professores/professors. Tampoc no es toleraran actituds homòfobes, sexistes o racistes. Si aquestes actituds es detecten en algun dels estudiants, es qualificarà amb el suspens de l'assignatura.

Qualsevol índex de plagi o deshonestat suposarà el suspens de l'assignatura.

Recuperació: els estudiants que no hagin superat l'assignatura per l'avaluació continuada i que:

- hagin assistit com a mínim al 75% de les sessions
- que tinguin una avaluació positiva en el treball grupal i el treball sobre la narrativa de la situació
- que hagin realitzat totes les proves avaluatives

Es podran presentar a una prova final de recuperació

Qualificacions:

Segons l'acord 4.4 del Consell del Govern 17/1172010 de la normativa d'avaluació, les qualificacions seran:

Suspès: 0 a 4,9

Aprobat: 5 a 6,9

Notable: 7 a 8,9

Excel·lent: 9 a 10

L'assignatura es considerarà no avaluable quan l'estudiant no hagi presentat suficients evidències d'avaluació:

- 1-No haver assistit almenys al 75% de les sessions
- 2-Que tinguin una valoració negativa en el treball en grup i en el treball de narració de
- 3-que no han superat totes les proves avaluatives

Només s'assignarà una matrícula d'honor a aquells estudiants que, estant dins de les millors notes del grup i estant dins del rang de notes d'entre el 9 i 10, acreditin la realització d'altres activitats com l'assistència a jornades d'estudiants, jornades d'infermeria, conferències, on puguin assistir els estudiants d'infermeria.

S'aplicarà el mateix criteri de no avaluable que per l'avaluació continuada.

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única.

ÚS DE LA IA

En aquesta assignatura, es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència Artificial (IA) com a part integrant del desenvolupament del treball, sempre que el resultat final reflecteixi una contribució significativa de l'estudiant en l'anàlisi i la reflexió personal. L'estudiant haurà d'identificar clarament quines parts han estat generades amb aquesta tecnologia, especificar les eines emprades i incloure una reflexió crítica sobre com aquestes han influït en el procés i el resultat final de l'activitat. La no transparència de l'ús de la IA es considerarà falta d'honestedat acadèmica i pot comportar una penalització en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

IMPORTANT

D'acord amb l'article 510 del Codi Penal espanyol , que sanciona els delictes d'odi, i amb els valors fonamentals recollits a la Constitució Espanyola (articles 10 i 14) sobre la dignitat humana i la igualtat, no s'admetran expressions, conductes ni discursos discriminatoris en el context d'aquesta assignatura, ja sigui envers persones o col·lectius per raó de raça, gènere, identitat o orientació sexual, religió, nacionalitat, discapacitat, salut mental o qualsevol altra condició personal o social.

D'acord amb el que disposen la , laLlei 3/2007 per a la igualtat efectiva de dones i homes,la Llei 4/2023 per a la igualtat real i efectiva de les persones trans i la garantia dels drets LGTBI, i els codis ètics universitaris, qualsevol manifestació contrària a aquests principis podrà comportar la qualificació de suspens o l'assignatura, a més de ser comunicada, si escau, als òrgans competents de la universitat per a la seva avaluació disciplinària.

Aquest marc es fonamenta també en els principis recollits a la Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea, especialment en els seus articles 1 (dignitat humana), 20 (igualtat davant la llei) i 21 Europea (no-discriminació).

